

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— „ Na štvrt' roka — — — — 1.— „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prhlát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	---

Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!

Pri narodení Spasiteľa a Vykupiteľa sveta chóry anjelské ohlasovali Slávu Boha a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Vznesené slová tieto blízko dvetisíc rokov rozliehajú sa po celom kresťanskom svete. Čo ale svet svetom stojí, srdcia ľudské nikdy natolko netúžili po stálom pokoji, ako prítomne, keď státisíce krv svoju na bojišťa prelievajú v ukrutnej vojne, ktorú zapríčinili jedine naši nepriatelia, ktorým neide o Slávu pravého Boha, lež o vlastné zmohútňenie a ďalšie neludské utláčanie zotročených národov.

Aby zakončené bolo ďalšie krviprelievanie a vztekli zapríčinitelia svetovej vojny aby privedení boli k oslavovaniu pravého Boha, víťazné ústredné mocnosti Európy porazených nepriateľov, cieľom uzavretia pokoja, ku pojednávaniam vyzvaly stejného obsahu nótou nasledovnej osnovy:

Velkú čiastku sveta pustoší skoro poltrefa roka tá najukrutnejšia vojna, jakej dosiaľ historia nepozná. Táto katastrofa, ktorú spoločná tisícročná civilizácia nebola vstave zastaviť, napáda najcennejšie poklady ľudstva; srúcaním hrozí duševnému a hmotnému vývinu, na ktorý Európa pyšná bola na začiatku XX. stolia.

V tomto zápase Rakúsko-Uhorsko a jeho spojenci: Nemecko, Bulharsko a Turecko dokázali svoju nezlomiteľnú silu. Docielili veľké zdary nad nepriateľmi, bárs tieto čo do počtu

a vstrojenia boli mocnejšími. Ich bojovné rady neohrozene odbijajú stále opakujúce sa nepriateľské útoky. Víťazne a rýchle porazili najnovší útok na Balkáne. Posledné udalosti dokazujú, že ďalšie vedenie vojny nezlomí ich vzdorujúcu silu. Ba celá situácia oprávnjuje ku nádejám na ďalšie zdary.

Spojené štyri veľmoci prinútené boli chytiť sa zbrane na obranu svojej existencie a národného svojho vývinu. Slávne skutky ich čiat nezmenily tento charakter ich boja. Ani na okamih nespustily z očí, že by úcta práv ostatných národov v protive stála s úctou ich práv a oprávnených záujmov. Nechcú rozdrviť alebo zničiť svojich nepriateľov.

V povedomí svojej vojenskej a hmotnej sily, hotové súc, že v páde musia, pokračovať budú v zápase, ktorý im bol nanútený, ale súčasne preniknuté aj tou túžbou, aby koniec učinily ďalšiemu krviprelievaniu a ukrutnostiam vojny, spojené štyri veľmoci navrhujú čím skoršie započatie vyjednávania o pokoj. Dľa ich presvedčenia tie návrhy, ktoré cieľom pojednávania predostrú a ktorými chcú zabezpečiť česť, existenciu a slobodný vývin svojich národov, poskytujú zodpovedný základ ku uzavretiu stáleho pokoja.

Jestli by vzdor ponuknutiu pokoja a smierenia, zápas ďalej trval, spojené štyri veľmoci odhodlané sú, že v zápase až po konečné víťazstvo vytrvajú. Ale zodpovednosť pred svetom a historiou od seba slávnostne odstraňujú.

Jeho cisárske a apoštolské kráľovské veličenstvo v súvisie s týmto ku zbrannej moci vydal nasledovný denný rozkaz:

K vojakom Mojej armády a flotty!

Milosť a pomoc Božia, hrdinskosť a vytrvalosť, ktorú ste spolu s našimi vernými spojencami preukázali, stvorila také polozenie, v ktorom o našom konečnom víťazstve viac pochybovať už nemožno.

V tej snahe, aby sme národom, ktoré v ťažkých časoch mužsky vytrvajú, zpätzodvážili požehnanie pokoja, Ja a Moji vznešení spojenci urobili sme pokus k uvedeniu pozitívneho pokoja.

Modlím sa ku Všemohúcemu, bársby jeho požehnanie sprevádzalo tento krok. Ale som istý aj v tom, že vy s nezmenenou hrdinskosťou budete aj ďalej bojovať, kým pokoj neuzavreme alebo kým nepriateľa rozhodujúce neporazíte.

Dané vo Viedni, 12. decembra r. 1916.

Karol, v. r.

*

Nemecký cisár v nasledovnom dennom rozkaze oznámil nemeckej armáde a flotte ponuknutie pokoja:

Vojaci!

V pocite víťazstva, ktoré ste vašou hrdinskosťou vydobili, Ja a panovníci verných spojeneckých štátov podali sme nepriateľovi návrh pokoja.

Či dosiahneme ním žiadaný cieľ, o tom teraz nemôžeme hovoriť. Božou pomocou voči nepriateľovi musíte aj ďalej vytrvať, aby ste ho porazili.

Veľký hlavný válečný stán, 12. decembra roku 1916.

Vilhelm, I. R.

Vo veľké sviatky vianočné, keď vo vrúcnych modlitbách rozpomíname sa na našich milých na bojištách krvácajúcich, úpenlive prosíme Všemohúceho, aby ľudských osudov povolaných správcov naklonil ku konečnému uzavretiu stáleho pokoja a po celom svete kresťanskom aby ozývalo sa radostné: *«Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!»*

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

Jeho veličenstvo kráľ Karol IV. v Budapešti.

Ako sme v predošlom čísle už sdělili, jeho veličenstvo kráľ Karol IV. v utorok, 12. decembra rano o 7. hodine prišiel do Budapešti. Rano od 6. hodiny západné nádražie bolo otvorené len pre úradné osobnosti a pre novinárov. Pred dvornou čakáľňou peší policajti v paráde stáli v radoch. Pred 7. hodinou na nádraží boli už predseda-správca štátnych železníc Tolnay, mešťanosta Bárczy, hlavný policajný kapitán Boda a obchodný správca štátnych železníc Ofner.

Bolo práve sedem hodín, keď kráľov vlak dojachal na nádražie. Štvrtý vozeň vlaku, v ktorom cestoval kráľ, zastal práve pred dvermi dvornej čakáľne. Pod schody vozňa teraz nebolo treba položiť stolček, ako za života zvečnelého kráľa Franca Jozefa. V nasledujúcom okamžení z vozňa sosadol kráľ Karol a z ostatných vozňov jeho sprievod. Kráľ pristúpil ku predsedovi-správcovi Tolnaymu, priateľsky ho pozdravil, stisol mu ruku a shováral sa s ním o katastrofe v Herceghalome. Potom podal ruku mešťanostovi Bárczymu, ktorý krátko privítal kráľa:

— V mene obyvateľov sídelného mesta s najhlbšou poklonou a s najvrebľjšou láskou vítam vaše veličenstvo.

Kráľ salutoval a riekol:

— Ďakujem, veľmi ďakujem pán mešťanosta. Ako sa máte, zdravý ste?

Mešťanosta odpovedal, že je zdravý, načo kráľ podal ruku policajnému hlavnému kapitánovi Bodovi a riekol:

— Počul som, že ste boli veľmi chorý a teší ma, že vás vidím. Ako sa cítite?

— Ďakujem, veličenstvo, už sa lepšie cítim.

— No len pozorujte na seba, prajem vám čím skoršieho úplného vyzdravenia.

Na perrone shromaždení novinári s oduševneným éljenovaním pozdravili kráľa, ktorý pozrel v tú stranu a s úsmevom ďakoval za ováciu.

Kráľ potom vyšiel pred nádražie a so svojim hlavným adjutantom vysadol na čierny automobil. Pred nádražím napriek hmlistému počasiu stál veľký zástup ľudu, ktorý s oduševneným éljenovaním privítal kráľa. Na ceste, kade sa kráľ viezol do kráľovského hradu, stály husté zástupy ľudu, ktoré srdečne vítaly nového panovníka. Na vonkajšom dvore kráľovského hradu 38. spoločný peší pluk stál na varte. Keď sa kráľ blížil, vojaci salutovali, zástavu sklonili a kráľov automobil za tupých zvukov bubnov vtiahol na vnútorný dvor hradu. Kráľ Karol ubytoval sa v tom krídle paloty, kde býval, keď bol dedičom trónu. V kráľovskej palote uhorský nádvorník gróf Szécsen a kapitán hradu privítali kráľa.

O 1/28. hodine jeho veličenstvo prijal na osobitnom výsluchu ministrapredseda grófa Tiszu, za ním ministra pravosúdia Balogha a o 9. hodine všetkých ministrov spolu. Kráľ s každým ministrom živo sa shováral

o záležitostiach ich torieb. Jeho veličenstvo potom na spoločnom výsluchu prijal predsedu a podpredsedov snemovne veľmožov, ktorým rozpovedal niekoľko podrobností z posledných dní kráľa Franca Jozefa. Zatým jeho veličenstvo prijal predsedníctvo snemovne vyslancov, potom predsedu kráľ. kúrie, za ním predsedu a podpredsedu administratívneho súdu a predsedu najvyššej štátnej účtovnej stolice. Za tými deputácia hlavného mesta Budapešti ustanovila sa pred kráľom. Vodca deputácie mešťanosta Bárczy v mene Budapešti pozdravil kráľa, ktorý srdečne ďakoval za vrelé privítanie. Potom podal ruku všetkým členom deputácie a s každým sa poshováral.

Jeho veličenstvo potom ešte prijal zastupiteľov vojska a spolku Červeného Kríža a potom pešo šiel do Uri-ulice, kde v dome č. 8. navštívil hlavného konického majstra grófa Juliusa Széchenyiho. Na ceste do Uri-ulice a nazpät do kráľovskej paloty obecenstvo jeho veličenstvu pripravilo srdečné ovácie. Kráľ potom ešte prijal ministra poľného hospodárstva a predsedu Stravovacieho úradu a niekoľkými minútami pred štvrtou hodinou na automobile, za oduševneného oslavovania na uliciach shromaždeného ľudu, zaviezol sa na západné nádražie, odtiaľ piatimi minútami pred štvrtou hodinou zpät odcestoval do Viedne, kam prišiel večer o poldeviatej hodine.

Programm korunácie.

Jeho veličenstvo kráľ Karol počas svojho pobytu v Budapešti odobril programm slávnosti korunácie. Programm teraz aj úradne uverejnili a zostavený je nasledovne:

Príchod kráľovského páru.

Kráľ Karol s kráľovnou Zitou, s malým následníkom trónu Ottom a s celým svojím dvorom 27. decembra príde do Budapešti. Pravdepodobne v ten istý deň prídu sem aj ostatní členovia panujúcej rodiny. Ponevác korunáciu len málo ľudí bude môcť vidieť, preto riaditeľstvo uzavrelo, že kráľa slávnostne privítajú. Obyvatelia Budapešti 27. decembra na poludnie, keď kráľ príde, pravdepodobne na Teréz-körute, na Andrásyho ceste a vo Fördö-ulici, potom až po budínsky hrad bude stáť v radoch a ponevác v školách práve budú vianočné vakácie, aj školská mládež vyrukuje na cestu, aby takto všetci obyvatelia hlavného mesta mohli vidieť nového kráľa s rodinou. Kráľovský pár a malý dedič trónu, členovia panovníckej rodiny a kráľovský dvor na otvorených kočoch povezu sa do kráľovského hradu medzi radmi obecenstva. Takto sa to stane na výslovnú žiadosť jeho veličenstva, aby mohol ísť popred svojimi poddanými, ktorí na korunácii pre nedostatok miesta nebudú môcť byť prítomní.

Kráľ Karol 27. decembra popoludní prijme krajinskú deputáciu, ktorá mu odovzdá inauguračnú listinu. Túto krajinskú deputáciu jeho Eminencia knieža-primas

dr. Ján Csernoch povedie pred kráľa a táto deputácia bude tlumočiť kráľovi a kráľovnej holdu plný pozdrav snemovne vyslancov a snemovne veľmožov.

Na druhý deň, 28. decembra predpoludním krajinský snem ustanoví sa pred kráľom a v spoločnom zasadnutí snemovne veľmožov a snemovne vyslancov v prítomnosti kráľa složí prisahu strážca koruny gróf Julius Ambrózy. Po složení prisahy kráľ Karol IV. vyhlási, že inauguračnú diplomu milostive prijal a podpísal a podpísanú inauguračnú listinu odovzdá knieža-primasovi. Jeho Emin. knieža-primas dr. Ján Csernoch nato poprosí kráľa, aby určil deň korunácie a aby dovolil, aby vtedy keď kráľa aj kráľovnú pokorunovali. Jeho veličenstvo vtedy sdelí krajinskému snemu, že za deň korunácie určil 30. decembra. Potom osobitná deputácia pôjde ku kráľovnej Zite poprosiť ju, aby sa dala pokorunovať.

Prevezenie svätej koruny.

Počas priprav korunácie vo štvrtok, 14. decembra popoludní držali prehliadku v tej miestnosti, v ktorej strážia korunu svätého Štefana. Najprv otvorili dvere tej pancierovej izby, v ktorej opatrujú sv. korunu, plášť sv. Štefana a korunovačné relikvie. Ustálili, že stará železná kistňa, v ktorej je sv. koruna zavretá, je úplne v nedotknutom stave, kráľova pečať neni dotknutá a úplne zachovaný je aj plášť sv. Štefana, ktorý je vystretý na jednom stole so železným podstavcom. Pri prehliadke železnú kistňu neotvorili, bo ku snatiu kráľovskej pečate potrebné je osobité kráľovské dovolenie, ale starú železnú kistňu premerali, aby ku jej prevezeniu mohli porobiť prípravy. Svätú korunu totiž z budínskej kráľovskej paloty na veľkom, týmto cieľom zhotovenom koči, v deň pred korunáciou slávnostne prevezú do korunovačného chrámu. V pochode, v ktorom prevezú korunu, pojdú strážcovia koruny a vojaci stráže koruny, s halapartňami na čele s veliteľom majórom Halászom. Sv. korunu po korunácii pred hlavným oltárom za tri dni vystavia k verejnej úcte tak, ako roku 1896. počas millenárnych slávností. Po prehliadke dvere pancierovej izby kľúčom dvoch strážcov koruny a kľúčom ministrapredsedu zavreli. Nový strážca koruny gróf Julius Ambrózy pred korunáciou složí prisahu strážcu koruny vtedy, keď zo železnej kistne, v ktorej opatrujú sv. korunu, snímu pečať a korunu zanesú do kráľovskej paloty, aby ju opatрили futrom, zodpovedajúcim kráľovej hlave a aby ju pripravili k obradom korunácie.

Deputácie a obecenstvo.

Korunáciu prevedie krajinský snem v prítomnosti národa.

Vojnou zapríčinené mimoriadne pomery a zimné počasie robia nemožným, aby sa terajšia korunácia previedla za takej hromadnej účasti a prítomnosti štátnych občanov, ako by to tradičný cit národa žiadalo.

Ale keď korunácia bude prevedená aj len na tesnom mieste, korunáciu pripravujúci výbor predsa našiel

spôsob, aby na korunácii všetky vrstvy národa zodpovedne boli zastúpené.

Tak na korunácii budú prítomní traja vyslanci každej jednej právomocnosti krajiny. Aby však zo všetkých vrstiev obyvateľstva Uhorska čím viac ľudí videlo korunovačné slávnosti, preto na ceste korunovačného pochodu dostanú miesto dvaja účastníci z každého slúžnovského okresu a z každého mesta so sriadeným magistrátom, štyria z každého mesta. O miesto pre dedičanov, zastupiteľov rozličných spoločenských organizácií, robotníkov a školskej mládeže bude tiež postarané. Prírodzene tam budú aj zastupitelia našich na bojištach za vlasť a za kráľa bojujúcich vojakov.

Príchod kráľovského páru do korunovačného chrámu.

V deň korunácie obe snomovne budú vydržiavať spoločné korunovačné zasadnutie, ktoré sa začne rano o 6. hodine v krajinskej snemovni, odkiaľ členovia krajinského snemu pojdú do korunovačného chrámu. Tu sa shromaždia všetci, pre ktorých v kostole podržia miesto, tak zvlášte arcikňažny a arcikniežatá, palotné dámy, pápežský nuncijs, diplomati arcipastieri a hlavní hodnostári.

Ich veličenstvá kráľ a kráľovná rano o trištvrte na deviatu hodinu pohnú sa so svojim sprievodom z kráľovskej paloty. Parádny koč, v ktorom sa povezie kráľ s kráľovnou, bude ťahať osem párov koní. Vedľa koča s oboch strán dvorní sluhovia pojdú pešo a uhorskí gardisti ponosú sa na koňoch. Účastníci pochodu všetci sa povezu. Pochod bude tiahnuť cez Szent György-tér, Disz-tér, Tárnok-ulicu a na Szentháromság téri zastane pred kostolom, kde bude stáť čestná stotina honvédsťva.

V hlavnej bráne kostola ich veličenstvá privíta jeho Eminencia knieža-primas dr. Ján Csernoch s arcipastiermi. Knieža-primas odovzdá ich veličenstvom kríž a svätenú vodu, načo kráľ a kráľovná s menším sprievodom pojdú do loretskej kaplny na pravej strane kostola, kde už vtedy bude svätá koruna a ostatné korunovačné odznaky, ktoré už 29. dec. tam umiestnia.

Korunácia.

Keď arcipastieri budú už pri oltári a v kostole každý zaujme svoje miesto, kráľ a kráľovná so skvelým pochodom po prostrednej ceste kostola pojdú ku hlavnému oltáru a na tróne pripravenom pred svätinou zaujmú miesto obkolesení svojim sprievodom; vo dve strany oltára budú stáť krajinskí zástavníci, ktorí ponosú korunovačné odznaky a dvanásť zástavníkov so zástavami. Potom sa začnú kostolné obrady, hlavným momentom ktorých je sama korunácia, ktorá sa tak stane, že na hlavu na schode hlavného oltára kľaciacoho kráľa knieža-primas a krajinským snemom zvolený námestník palatína položia sv. korunu. Kráľovnej svätú korunu nepoložia na hlavu, lež svätou korunou dotknú sa jej len pleca. Pri významnejších výjavoch obradov na námestí Sv. Trojice postavená honvédska stotina

dá salvu, načo na Gellérthegyi zadunia delá a aj zvony v hlavnom meste zahučia. Počas kostolných obradov prednesú korunačnú sv. omšu Franca Liszta.

Povýšenie za rytierov rádu zlatých ostrôh.

Pri konci kostolných obradov kráľovná so svojim užším sprievodom a so službu konajúcimi palotnými dámami odíde z kostola a na koči, ktorý bude ťahať osem koní, v sprievode gardy a husárov vráti sa do kráľovskej paloty. Po odchode kráľovnej v korunovačnom chráme začnú sa obrady povýšenia rytierov rádu zlatých ostrôh. Za rytierov rádu zlatých ostrôh budú povýšení takí, ktorí na bojišti svojou hrdinskosťou vynikli a za to dostalo sa im väčšieho vyznačenia. Obrady prevedú sa tak, že jeho veličenstvo apoštolský kráľ, sediac na tróne, mečom sv. Štefana dotkne sa pravého pleca vyvolených, keď oni krajinským sudcom a ministrom a latere zavolaní jedon za druhým na prostredný schod trónu pred kráľa si kľaknú.

Prísaha.

Po obradoch povýšenia za rytierov v kostole prítomní, menovite vyslanci právomocností, členovia krajinského snemu, ministri, potom jeho velič. apoštolský kráľ v sprievode zástavníkov so zástavami, krajinských zástavníkov, palatínovho námestníka, arcikniezat a arcipastierov po ceste zatahutej súknom nacionálnej barvy pojde ku skvostnému, v úpätí sochy sv. Trojice pripravenému podiuu a v sprievode námestníka hlavného konického majstra, ktorý bude držať v ruke vytasený krajinský meč, biskupa, ktorý ponosie apoštolský kríž, knieža-primasa a kaločského arcibiskupa a predsedov dvoch snemovni krajinského snemu vyjde na podiuu. Jeho veličenstvo kríž držiace v ľavej ruke a zdvihnúc tri prsty pravej ruky, s tvárou k východu obrátenou, v prítomnosti krajinského snemu, právomocností a ľudu složí prisahu na ústavu. Krajinským snemom ustálenú osnovu prisahy zástupca palatína na tvári miesta odovzdá knieža-primasovi, ktorý ju predrieka kráľovi. Po prisaha námestník palatína trikrát zvolá: «Nech žije kráľ!», čo prítomní zopakujú. Nato vojsko dá salvu a zadunia aj delá na Gellérthegyi.

Zatnutie mečom.

Po složení prisahy kráľ síde s podiuu, so sprievodom vráti sa do chrámu a medzitým utvorí sa pochod, ktorý pojde ku korunovačnému kopcu. Napredku pochodu budú husári, potom budú nasledovať vyslanci právomocností, členovia krajinského snemu pod vedením predsedov dvoch snemovni, uhorskí a spoloční ministri pešo, potom kráľovský kurír na koni, štrnásť zástavníkov so zástavami a kráľovský hlavný vrátnik, krajinskí zástavníci, ktorí ponosú korunovačné odznaky, námestník palatína, arcikniežatá, jeho veličenstvo kráľ, trochu pred ním s prava biskup s apoštolským krížom; s ľava námestník kráľovského hlavného konického majstra s vytaseným mečom krajiny, za ním kráľovský

hlavný dvorný majster, kráľovský hlavný komornický majster, kapitán uhorskej gardy a hlavný adjutant, s oboch strán uhorskí gardisti, za nimi čata uhorskej gardy; potom budú nasledovať dvaja kráľovskí kommisári a dvaja strážcovia koruny, arcipastieri tiež na kočoch, konečne jedno oddelenie husárov. Pochod cez Tárnok-ulicu, Disz-tér, Szent György-ulicu príjde na námestie Sv. Jura, tam sa umiestni okolo korunovačného kopca, postaveného na prostriedku námestia, načo jeho veličenstvo kráľ na koni vynesie sa na kopec a mečom sv. Štefana zatne v štyri strany sveta. Potom sa jeho veličenstvo so svojim jazdeckým sprievodom vráti do kráľovskej paloty.

Slávnostný obed.

Posledným obradom korunácie bude slávnostný obed. Členovia krajinského snemu a popredné osobnosti, ktoré aj v kostole boli prítomné, shromaždia sa v kráľovskej palote v sienl ku tomu cieľu pripravenej, kde prídu aj ich veličenstvá so svojim užším sprievodom a sadnú si ku stolu, prikrytému na podiu pre nich pripravenom. Pri stole mimo kráľa a kráľovny budú sedieť: kniežaprimas, pápežský nuncius, kaločský arcibiskup a palatínov zástupca. Ich veličenstvá pod vedením hlav. pohárnika a hlavného stolového majstra budú obsluhovať tým cieľom vyslatí členovia krajinského snemu. Po obede ich veličenstvá so svojim užším sprievodom utiahu sa do svojich izieb. Členovia oboch snemovní shromaždia sa v krajinskej snemovni ku pokračovaniu v spoločnom zasadnutí a po uhodnovernení zápisnice rano započatého zasadnutia korunovačné spoločné zasadnutie zakľúčia a s týmto sa korunácia skončí.

Po obradoch korunácie korunovačné odznaky v slávnostnom pochode späť zanesú do korunovačného chrámu, kde ich vyložia k verejnej prehliadke. V tretí deň vyloženia k verejnej prehliadke svätú korunu a ostatné odznaky späť zavezu do kráľovskej paloty, kde ich opatrujú.

Pri teraz spomenutom obrade so strany jeho veličenstva spoluúčinkujú dvaja kráľovskí kommisári; mimo nich zúčastnia sa dvaja strážcovia koruny, námestník krajinského sudcu a deputácia oboch snemovní.

Krestania katolíci, organizujte Katolícku Ľudovú Jednotu!

Z válečného zasadnutia krajinského zákonodarstva.

Krestanská ľudová strana v práci.

Snemovňa krajinských vyslancov minule pojednávala a aj prijala zákonný návrh o indempniete, totižto o ďalšom poverení vlády ku šafáreniu s krajinským majetkom bez štátneho rozpočtu. Ako zakaždým, keď sa jedná o životné otázky krajiny, krestanská ľudová strana použila aj túto príležitosť a proti šafáreniu vlády v jej mene mohutné slovo v nasledovnom pozdvihol pápežský pralát, hrajinský vyslanec

Ján Molnár:

Zvláštnu obžalobu zdvihnúť musím preto, že ctená vláda, použijúc terajšie válečné rozpoloženie, panuje bez štátnych rozpočtov a jednotajne prosí o indempnity,

kdežto bola by mala dost času a príležitosti ku pojednávaniu štátnych rozpočtov, tým viacej, bo vaše domové pravidlá náležite obstrihaly slobodu rečenia pri pojednávani štátnych rozpočtov. Pritomne zas máme pojednávať predlohu o indempniete. V uhorskom parlamente, aspoň za tých dvadsať rokov, čo mám česť patriť medzi jeho členov, pri odhlasovaní alebo neodhlasovaní indempnity, vždy považovali to za otázku dôvery. Za to drží to aj krestanská ľudová strana.

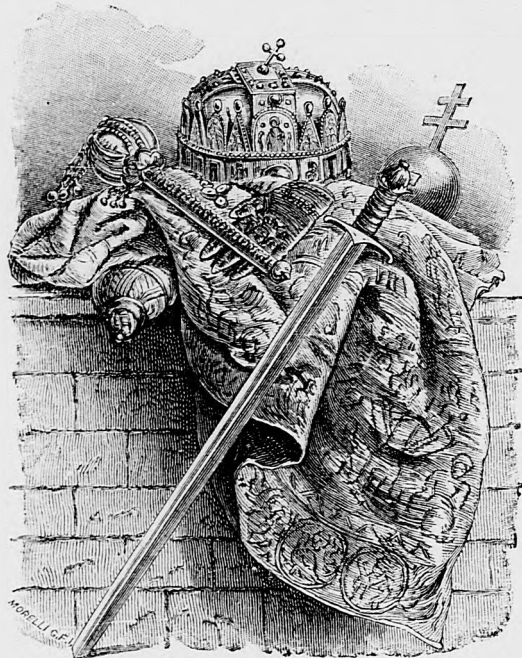
Z tejto príležitosti neidem sa bližšie zaoberať s podstatou tejto predlohy a vyslovujem sa jedine o otázke dôvery. Či krestanská ľudová strana snemová dôveru má ku terajšej ctenej vláde, túto otázku dľa mojej mienky

zcela zbytočne je predkladať, bo každý vie, že na takú otázku len s *dôrazným nie* možno odpovedať. Že prečo, to neidem obširnejšie odôvodňovať a súhrnne prednesiem len v niekoľko krátkych vetách. (Čujme! Čujme! z ľavej strany.)

Krestanská ľudová strana snemová nemôže mať dôveru ku ctenej vláde, *bo cirkevno-politický program krestanskej ľudovej strany rozhodne postavený je oproti pokračovaniu ctenej vlády, ktorá nielen že neplní cirkevno-politické požiadavky krestanskej ľudovej strany, lež ešte ani autonómiu katolíkov nechce vpísať do krajinského zákonníka, čo ale, tak táto vláda, ako aj predošlé vlády, ba ešte aj kráľovské pripisy neraz prisľúbily.*

Potom krestanská ľudová strana nevie zabudnúť ten spôsob a tie prostriedky, ktorými ctená vláda sohnala jej väčšinu, o ktorej voľbách v jednom páde už aj súd vyniesol veľmi tvrdý výrok.

Ďalej krestanská ľudová strana nevie zabudnúť a

Korunovačné odznaky.

odpustil ten skutok pána ministrapredseda, akému podobný poslal celý svet nevidel, aký v parlamentoch celého sveta poslal nepredchádza, že vzdor všetkým zákonom, právam, domovým pravidlám, právnym zabezpečeniam *celú opozíciu s neslýchaným násilienstvom, zbrannou mocou vyhodil z krajinského domu.* (Pravda! z ľavej a krajnej ľavej.) A tento jeho skutok násilienstva nielen že nereparoval, lež...

Štefan Rakovszky: Ešte chce aj korunovať!

Ján Molnár: ...nad to, začiatkom tohoto roku alebo koncom minulého roku, keď tento jeho skutok neslýchaného násilienstva dakto z opozície vyhodil mu na oči, celkom posmešne odpovedal: *to bolo len druhé opravené vydanie, cieliac tým na ten, na veky pamätný deň 13. dec., keď jeho prvý podobný pokus sa nepodaril.*

Organisovanie takrečenej stráže paloty a jej páchané brutality v poradnej sieni parlamentu, kresťanská ľudová strana tiež nemôže zabudnúť (Tak je! z ľavej a krajnej ľavej.), ako aj to nie, že *táto chýrna stráž ešte aj včul postáva v pitvoroch snemovne na posmech sveta a ku stálemu kompromittovaniu celej opozície* (Tak je! z ľavej a krajnej ľavej.), bo keď sa dakto pýta, prečo tam postáva tá stráž, nemožno na to inej odpovede dať, ako: preto tam postáva, aby na daný znak vrátila sa do poradnej siene parlamentu *a vyslancov opozície ztadiaľ vyhnala* alebo — ako na to už príklad bol — *srúbala.*

Ctená vláda zatým vypracovať dala nové domové pravidlá, ktoré — dľa nášho presvedčenia — *parlamentárnu slobodu utláčajú, ba na vnúvoč uvádzajú,* urobila ale ešte viac, keď utvorila nový volebný zákon, o ktorom sám ministrapredseda, ktorý ho bol predostrel, tak sa vyslovil, že ho preto tak kontemploval ako je, *aby ním upevnil panovanie pracovnej strany.*

Konečne odhliadnuc od sedmohradskej katastrofy, odhliadnuc od toho, že následkom tejto katastrofy 600.000 Sékelov muselo zutekať svetom, odhliadnuc od nepočetných zahraničných a krajinských diplomatických chýb, za čo všetko len cteného pána ministrapredseda, patrične jeho vládu musíme ťahať na zodpovednosť (Tak je! z ľavej a krajnej ľavej.), len to sem-tam chmátanie, tú úplnú nevládnosť a nemotornosť musím spomenúť, následkom ktorej nevie to prekaziť, aby válečnými konjunktúrami a válečným lífrovaním rapídne zbohatnutí kúpali sa v mlieku a masle, kým ľudia poriadni a chudobnejší, po mnohom sem-tam behaní ani za drahé peniaze nevedia si zaopatrit k výžive najpotrebnejšie potravné články (Tak je! z ľavej a krajnej ľavej.) a ani to nevedia prekaziť, že ceny priemyselných článkov zcela neodôvodnene a úplne nesrozumiteľne so dňa na deň stále a horribilne sa dvihajú.

Z týchto a mnohých iných príčin, ktoré včul neidem spomínať a podržujem si ku inej príležitosti, *kresťanská ľudová strana ku tejto vláde nemá dôvery a indemnitu neprijma.* (Čulé schvaľovanie z ľavej.)

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rumunom. Zbité rumunské vojská vyprázdnilo Fokšany a Tulceu a cúvajú do Bessarábie.

Vojna proti Rusom. Na karpátskom fronte všetky hromadné útoky Rusov s hroznými ich ztratami zlomily sa na hrdinstve našich čiat.

Vojna proti Talianom. Delostrelecké útoky Talianov proti našemu frontu na Trentine, v doline horného Astica a na planine Asiago zcela sa zmazaly v palbe nášho delostrelectva.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Francúzske čaty pri Verdune proti frontu Maas—Woevre podujaly silný útok proti nemeckému vojsku a obetou veľkých ztrát odtisly ho ku druhej obrannej čiare.

Vianočný darček.

Na Štedrý deň odpoľudnia bol na ryngu stoličného mesta pred veľkým sklepom, v ktorom predávali rozličné hračky, veľký stisk. Zvedavých ľudí mnoho, detí zvlášte, pchalo sa tu k výkladným oblokom, obdivovali to veľké množstvo vecí na predaj vystavených. Medzi tými malými obdivovateľmi nebolo snád jedného, ktorý by si niečo z vyložených vecí nebol prial. Mnohí nahlas prejavovali svoje žiadosti, mnohí nemohli zamlčať svoje obdivovanie nad takou nádherou a tak celé odpoľudnie bolo pred sklepom hlučno.

Len jeden chlapec v tejto trme-vrme mlčal; bol asi desaťročný, ošatený chudobne, chorľavý a bľadý. Držala ho žena za ruku — jeho matka. Na sebe mala veľmi obsúchané šaty, ktoré ju málo chránily pred zimou. Zastal pred sklepom nádherný koč, z ktorého vystúpila bohaté vyobliekaná pani a vošla do sklepu. Tam vybrala si kopu najkrajších vecí, ktoré boly na obdiv vyložené.

Chudobná matka a jej chlapček na ulici počuli dobre kupca, keď povedal cenu vybraných vecí. Pani zaplatila za všetko osemdesiat korún, sluha to za ňou odniesol do koča a odišľa.

— Osemdesiat korún — hovorila chudobná matka ku chlapčekovi svojmu — tolko peňazí by nám bolo dosť na viac týždňov ku vyživeniu! Poď, Karolko, čo máme z toho dívať sa dlho na tak drahé veci, keď nemáme doma ani omrvinky chleba.

Karolko poslúchol, ale na ňom bolo vidieť, že tu by bol rád zostať ešte ďalej. Zaujímaly ho najviac umele vyrezávané sošky, a tu v ňom vznikla myšlienka, akým šťastným by bol, keby bol vstave i on niečo takého vyrezať miesto večného trenia zápachajúcich bariev. Aby matke pomohol veľkú jej chudobu ľahšie znášať a i sám niekoľko halierov denne vyrobil, trel cez celý deň u natierača barvy.

Matkyne slová zaslúchlo i malé dievčatko, ktoré so staručkým pánom sa prechádzalo a pred týmže sklepom sa práve zastavilo. Starému pánovi povedalo, čo počulo a prosilo:

— Môj drahý deduško, prosím vás, poďme za tými chudobnými ľuďmi, aby sme vedeli, kde bývajú.

— Nuž a jestli bývajú až na konci mesta?

— Nič nerobí; veď nie je to tak ďaleko a nazad sa môžeme odviezť. Môj drahý deduško, vyplňte moju prosbu! Vždy budem poslušnou a všetko urobím, čo kedy vám na očiach budem vidieť.

A medzitým už kráčali tým smerom, kadiaľ bola matka s chlapcom odišla. Kroky museli zrýchliť, aby ich dohonili. Chudobní vošli o krátky čas do jedného dosť veľkého domu na konci Deákovej ulice.

— Teraz, deduško môj, zostáva nám už len vyhľadať ich byt — hovorilo dievčatko.

— Skorej sa musíme o nich dačo dozvedieť — hovoril starý pán. — V meste aby človek bol vždy opatrný a nesmie hneď každému uveriť.

— Ach, deduško môj, to sú iste chudobní ľudia, bo tam pri sklepe matka hovorila, že doma nemajú ani omrvinky chleba.

— Hneď sa o nich dačo dozvieme, buď len trpezlivá — hovoril starý pán.

Po týchto slovách vošli do domu domovníkovo.

— Co rozkážete? — pýtal sa domovník krátko.

— Dozvedeť by som sa rád meno tej ženy, ktorá len teraz pred nami do tohoto domu vošla s malým chlapcom. Myslím, že tu má svoj byt — hovoril pán.

V tom domovník poprezeral si pána od hlavy do päty a vidiac, že jeho a malého dievčata šaty sú skvostné, odpovedal zdvorile:

(Dokončenie nasleduje.)

O pôvode nášeho obilia.

Pšenica (žito) je nepochybne najstarším druhom obilia, ktorý ruky ľudské dochovávajú a vzalo svoj pôvod z východnej Asie. V najstarších poznámkach kytajských sa udáva, že panovník ríše čínskej Činong asi roku 2822. pred Kristom, teda asi pred 4720 rokmi, doniesol pšenicu do svojej krajiny, odkiaľ sa ona potom v krátkom čase na západe rozšírila.

Raž je tiež pôvodu asiatického a prišla do Európy v dobe veľkého sťahovania sa národov. Najvzdelanejšie národy starej doby, ako Egyptčania, Gréci a Rimania neznali tento druh obilia.

Jačmeň je pôvodu staršieho. Už rímsky spisovateľ Plinius, ktorý zahynul pri výbuchu Vesuva a žil v prvom stoly po Kristu, nazýva ho najstarším druhom obilia. Kone boly kŕmené v starom veku výhradne jačmeňom.

Ovos, dľa spomenutého spisovateľa Plinius, priniesli so sebou starí Germani, z ktorého vraj piekli si chlieb. Ani tento druh obilia staroveké národy európejské neznaly, áno, aj v našej dobe v Grécku ovos len zriedka vidno.

Najnovším druhom obilia v Európe je kukurica, ktorá donesená bola z Ameriky. Pred objavením Ameriky roku 1492. bola neznáma.

Obetujte na Červený Križ!

CHYRNIK.

Všetkým ct. dopisovateľom, čitateľom a čitateľkám prajeme šťastlivé sviatky!

Jeho veličenstvo kráľ hlavným protektorom napomáhania vojska. Jeho veličenstvo kráľ upovedomil arciknieža Karola Štefana, že v oboch štátoch monarchie prevzal protektorstvo nad záležitosťami napomáhania vojska. Jeho veličenstvo arcikniežatu Karolovi Štefanovi vyslovilac svoju srdečnú vďaku a pochvalné uznanie za jeho neoceniteľné zásluhy, ktoré si vzorným organisovaním a vedením napomáhania vojska nadobudol, vymenoval ho za námestného protektora záležitosti napomáhania vojska, vyjmúc Červeného Križa.

Arciknieža Karol Štefan — regent poľského kráľovstva. Viac berlinských časopisov prinieslo zpravu, že za regenta poľského kráľovstva vyhladnutý je admirál arciknieža Karol Štefan, brat maršalla arcikniežata Fridricha, z čoho v Berline uzatvárajú, že pozdejšie arciknieža Karol Štefan bude kráľom poľského kráľovstva. Tento chýr dosiaľ ešte nepotvrdili.

Vyznačenie. Pavel Jedlička, pápežský pralát, ostrihomský kanonik, bývalý trnavský vikár, z príležitosti jeho 50-ročného kňazského jubilaumu a odstúpenia z trnavského vikárstva na uznanie jeho vynikajúcich zásluh od jeho veličenstva kráľa dostal prostredný križ rádu Franca Jozefa s hviezdami.

Vianočný dar nemeckého cisára Vilhelma svojmu uhorskému pluku. Z Košíc pišu, že cisár Vilhelm veliteľstvu košického 34. pešieho pluku nosiaceho jeho meno poslal 3000 mariiek na vianočné dary pre vojakov pluku.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy v svojom 22. obežnom liste vyzýva svojich kňazov a učiteľov, aby pri každej danej príležitosti znovu oboznámili veriacich s veľkou vážnosťou a hmotnými výhodami piatej uhorskej válečnej požičky, nakladá im, aby povzbudzovali veriacich k značeniu a aby aj kostolné, fundačné a školské istiny, nakoľko len možno, upotrebovali k značeniu na válečnú požičku. Vrele odporúča náboženský spis «Svätá Rodina», ako aj teraz vyšlý druhý sošit knižnice Svätej Rodiny: «Veliké prikázanie, čili o láske k bližnému». — Ján Kominyák, skončený štvrtoročný bohoslovec, rodák z Relova, 22. októbra bol vysvätený za kňaza a za kaplána je poslaný do Belej. Belanský kaplán Andor Varsányi na základe patronátskej praesenty vymenovaný je za farára do Toporca. Martin Martinko poslaný je za kaplána k nemocnému farárovi žďárskemu a veľkovesský kaplán Franc Nádaskay k nemocnému farárovi ruskinovskému.

Z biskupstva košického. Osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbric v svojom 17. obežnom liste odporúča piatu válečnú požičku, povzbudzuje k vydržiavaniu ľudových misií a nariaďuje školskú sbierku na detské sanatorium Zsófia. Pokladnica košických rim.-kat. náboženských základín na piatu uhorskú

válečnú požičku značila 100.000 korún. Jászóvárský prepoš Melchior Takács značil v mene rádu Praemonstratensov 500 000 korún.

Rožňavský biskup Ludvik Balás na piatu uhorskú válečnú požičku značil 25.000 korún.

Z biskupstva baňskobystrického. Osvietený pán biskup baňskobystrický dr. Farkas Radnai v svojom 13. obežnom liste nakladá svojim kňazom, aby sporili s kostolnými sviečkami, častejšie vyprázdnil sberajúce schránky a bedlive strážili cennejšie kostolné predmety. Uznateľnými slovami dáva na vedomie odumretie farárov Ignáca Lukáca a Ondreja Truchlyho. Okrem toho nariaďuje ešte, aby kňazi po nedeliach s kazateľnice povzbudzovali veriacich k značeniu na novú válečnú požičku. Osvietený pán biskup kanonika Ant. Richtera na jeho vlastnú prosbu oslobodil od úradu direktorstva v semeníšti a na jeho miesto za direktora baňsko-

bystrického semeníšta vymenoval Karola Hölszkyho profesora bohoslovnia, assessora svätej stolice.

Prešovská gr.-kat. kapitula na piatu uh. válečnú požičku značila 1,700.000 korún. S tým obnosom prešovské biskupstvo a kapitula na válečné požičky dovedna značily 8,000.000 korún.

Rakúski a uhorskí vojenski duchovní. V septembri 1916. v rakúsko-uhorskej armáde účinkovalo 1874 r.-katolíckych, 177 gr.-katolíckych duchovných a 736 inej viery. Vyznačenie dostalo 724 rim.-katolíckych, 51 gr.-kat. a 105 vojenských duchovných inej viery. Mnoho vojenských duchovných bolo dva razy, ba aj viac ráz vyznačeno.

Klerici za vojakov na bojišti. Jágerski klerici tých 200 korún, ktoré ako vianočný dar dostali od svojho rektora, obetovali na vianočné dary pre vojakov na bojišti.

8 halierov

(na 1. poštovú dopisničku) stojí Vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle sa

☐ Vám bezplatne. ☐

Prvá dieťa hodín

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1544. (Čehy).
Nickel alebo oceľové anker hodinky K 6, 7, 8. Hodinky pamiatky na vojnu nickel alebo oceľové K 11, 12. Armádne radium hodinky nickelové alebo oceľové K 12. Massívne strieborné Roskopf anker remontoir hodinky K 19, 20. Budičky a hodiny k postaveniu v najväčšom výbere a za lacné ceny. 3 rokov záruka na písmo. Zásielka s poštovou dobierekou. Žiadne riziko. zámena dovolená alebo návrat peňazí

Bezplatne

na žiadosť každý dostane môj hlavný cenník,

ktorý obsahuje veľký výber každého druhu hudobných

nástrojov Žacke a koncertové husle K 8.60, 9.60, 10.80, 12.50, 16.50, 22.50, 28.50 a vyšej. Dobré harmoniky so školkou ku zdarma sebauku, dla veľkosti K 8.60, 10.50, 11, 15, 20, po K 150. Zámena dovolená alebo návrat peňazí. Zasiela s poštovou dobierekou

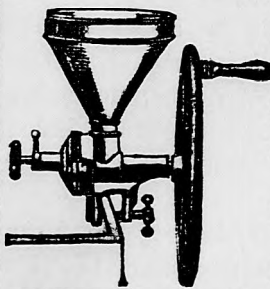
☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1545.
(Čehy)

Amerikánsky

„Texas“ ručný mlynek

«Texas» ručný mlynek je najlepší a najlacnejší mlynek prítomnosti, mele každé zrnó, kukuricu pšenicu, ovos, jačmeň, fazulu, žaluť atd. Na «Texas» mlynku zdarma prevezmem každú opravu a za každý dobre stojím.

Cena 52 korún

ALOIS KIRALY následníka

Alexander Király

BUDAPESŤ I., Felsőerdősor-u. 6.

Pôvodné Solingen, rodinné nástroje ku strihaniu vlasov a holeniu.

- 1 kus Solingen rodinný stroj ku strihaniu vlasov, strihá v dĺžke 3, 7, a 10 mm. cena ... **8.25** korún.
- 1 kus striebornej ocele britva, v peknom koženom futráli:
 - 1. číslo **2.50** kor., 2. číslo **3.90** kor., 3. číslo so zárukou **6** korún.
- 1 kus fajnový postriebreného nástroja ku sebaholeniu. v peknom koženom futráli s náhradným nožom cena **7.70** kor.
- 1 kus remeňa k potieraniu s podstavcom cena **2.50** kor.

O Bazilika zlaté kôsy treba sa už včul zaujímať, bo v lete bude veľký nedostatok kôs!

Náš veľký obrázkový cenník treba si pýtať. Pošleme ho zdarma!

Jozef Marosi a Syn
veľký obchodný dom kôs a železného tovaru

Esztergom 15.